

PAULOVA'EA OMOMBE'U TITOVA'EA PE Carta de Paulo a Tito

¹ Jihi ko Pauloramo Tupana'gareheva'ero. Jesus Cristo'ga moirūharamo ji ako no jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo.

A'ereki Cristo'ga e'i ji ve: “Ehoeho ji mombe'gwovo. A'ero ti Tupana'ga remimo'ēhara'ģa ikwahavi ojikoga ji rehe nehē nahanahā Tupana'ga ahe mbojiko ojihe javo. A'itituhēva'ea ti ģa ikwahavi a'ero nehē no nahanahā ahe oko katu katu okovo garemimbotarimova'ea rupi javo. ² Nahā po ti ģa ndekoi nehē o'ejipero ģwaramo: ‘Po ti nhande xako Tupana'ga reheva'ero, a'ero po ti nhande xaho nhandejupa avuirama ga pyri nehē.’ Nahā po ti ģa ei nehē,” ei Cristo'ga ji ve ji mondovo.

Tegwete Tupana'ga mbea. Ymyahū yvya apoa renonde ga e'i hako: “Aru ti ji nhiremimo'ēhara'ģa mombytavo ji pyri avuirama nehē,” ei ga o'mbee'yma hako.

³ Ģwemimbotarimo Tupana'ga okwahavuka kiroģwe ko nhinhi'iģa mombe'uhava javo. Amombe'u ji ganhi'iģa a'ero. A'ereki ji ve ga e'i kako: “Eho ti nhinhi'iģa mombe'gwovo ģa pe,” ei Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ji ve kako.

⁴ Tito, kiro ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Jira'yra'java'ea a'e ji nde ve. A'ereki ji ja nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve kako.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi nhanembopiro'yhara'ga pavēi, a'e ji. Tandeporogwety ti

Tupana'ga Jesus Cristo'ga pavēi. Tonoğatu ti ģa ndepy'a, a'e ji.

Titova'ea oporavyky Creta pe

⁵ Ji horame ypa'ouhūa hugwi Creta hugwi nhande ndiaporavykypavi ģa pokopave'yma. Nurā ji nde rejari pevo toporavyky pa ti ga ji py'rovo javo. Jihi a'e nde ve a'ero: Nahanahā ti Jesus'gareheve'ģa pyteripeve'ģa hugwi emo'emo'ē akwaimbae'ģa onhimbovyvyhara'ģa ikwahapyra'ģa tohepia katu ti ģa Jesus'gareheve'ģa mbo'embo'eavo javo. Embojoapia pa ti egwovo cidades pe ģagwyri pe Creta pe ģa mo'emo'eamo, a'e ji nde ve ikwehe.

⁶ Jesus'gareheve'ģa ndepiakatuhara'ģa ti toko katu, a'e ji. Tegwete ojipe'ģa nemimbojahava ģa ndehe a'ero. Ojipeji tehe ti ģa togwereko ģwembireko'ģa. Tojiko ti ģanda'yra'ģa Jesus Cristo'ga rehe. Toakwa ti ģanda'yra'ģa no hendukatuavo ģanhi'iģa. Po ojipe'ģa omombe'u katu ģanda'yra'ģa ko oko te'varuhu javo, a'ero ti ģa tokoyme Jesus'gareheve'ģa ndepiakatuhara'ģa. Po ģanda'yra'ģa ndekokatui, a'ero pyry ģa Jesus'gareheve'ģa ndepiakatui gwa'yra'ģa moğitakaturu ģwaramo.

⁷ A'ereki Tupana'ga pe ģa oporavyky. A'ero ti ģa toko katu Jesus'gareheve'ģa ndepiakatuhara'ģa. Ģa ndekokatrame tegwete ojipe'ģa nemimbojahava ģa ndehe a'ero. Ģwemimbotarimova'ea rupi jate rūi ti ģa toko onhimbohetee'yma. Tonhimboahituhenhuhūyme ti ģa. Tougwejuhuyme ti ģa ahemboheagwryryva'ea vinho. Togwayvaryme ti ģa ojipe'ģa. Tokoyme ti ģa ojipe'ģa ja – kiroki ģa itambere'ia pyhyga rehe jate heaporoğita jipi.

⁸ Ojipe'ģa ndurame ģapyteri pe tohoryory ti ģa ģa ndehe ģa mombytavo ģwonga pe ģa poraka. Taheaporoğita katu pota ti ģa ģa pokoga. Tonhimbovyvy ti

ġa. Toko katu ti ġa ojipe'ġa pe. Tapyry ti ġa hendukatuavo Tupana'ga nhi'iġa. Ġwemimbotate'varuhua rupi rūi ti ġa toko. Ġa ti toko Tupana'ga nhi'iġa rupi. ⁹ Tojiko hete ti ġa a'itituhēva'ea rehe nhiremimbo'ea rehe. Pyry ahe heroviari a'ea. A'ero ti ġa ikwahahetei a'itituhēva'ea ojipe'ġa mbo'eavo hehe imombe'uheteavo ġa mbohoryoryva hehe nehē. A'ero ti ġa ojipe'ġa mbo-pogwei a'itituhēva'ea kwahavuka ġa pe nehē – kiroki ġa e'i Tupana'ga nhi'iġa pe a'ea ko a'itituhēva'ea rūi javo.

¹⁰ Tombo'e kwaha ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa, a'e ji. A'ereki he'yjuhuve'ġa nohendukatupotari okovo ġwemimbotarimova'ea rupi onhi'iteheavo onhimoandyandyita ojipe'ġa moandyandyita no. Judeus'ġa ojikytiukave'ġa jara'ġa hohe nohendukatupotari. ¹¹ Tupana'ga nhi'iġarūiva'ea ġa omombe'umbe'u Jesus'gareheve'ġa pe ġa moandyandyita. Nanongara rehe po ġa nombo'ei ramo. A'ereki ġa omongo tehe Jesus'gareheve'ġa py'a. Ġanongapypeve'ġa py'a ġa imongotehei no. Nahā ġa ndekote'varuhui ipyhyga vehevi itambere'ia ġa hugwi ġwemimbo'ea kwepykavamo. Tito, pemombi ti ġanhi'iġa tombo'ea'javyme ti ġa javo.

¹² Perope pe peju – Cretapeve'ġa namonhava'ea aerēva'ea mombe'uharava'ea omombe'u gwe'yjava'ea hako. Ahe e'i hako: “Cretapeve'ġa ko i'mbeheteve'ġa. Nane'yimi ġa mbero. Oko te'varuhu ġa otiruahūro onhyrōe'yma. Ougwei hete ġa mbatera okovo ovevugwehetero. Mbatera rehe jate ġa ndekoi toro'u hete javo,” ei ahe Cretapeva'ea mombe'gwovo hako.

¹³ Ahe Cretapeve'ġa mombe'u katu reki. Nurā ti penhi'iġahy ġa pe imombe'uheteavo tojiko hete ti ġa Cristo'ga rehe javo. ¹⁴ Penhi'iġahy ti ġa pe topohi ti ġa imombe'utehea hugwi judeus'ġa namonhava'ea

remimombe'utehea hugwi javo. Ombojihu ahe imombe'utehea. Aḡwamove'ḡa nemimbojihuva hugwi ti ḡa topohi no ḡanemimombe'utehea hugwi. A'ereki imbojihuvame ḡa nohendukatui a'itituhēva'ea.

¹⁵ Kiroki ḡa pyry okote'varuhua momboruka Jesus'ga pe – ḡahā e'i mbatera pe nhaporemo: “Pyry hete mbatera Tupana'ga rembiapoa nhaporemo,” ei ḡa.

Kiroki ḡa oko te'varuhu ojikoge'yma Jesus'ga rehe – ḡahā e'i mbatera pe nhaporemo: “Ndapryryvi mbatera,” ei ḡa. Nonhimombaragwahava'javi ḡa aherekokatua rehe aherekote'varuhua rehe no. Ḡandeaporoḡita tiruahū. Okote'varuhua rehe vehevi ḡa nonhimombaragwahavi. ¹⁶ Ḡa e'i tehe: “Orokwaha hete ore Tupana'ga,” ei ḡa novīa. A'ereki ḡa ndokokatui reki. Nurā ahe nhimombaragwahavi ḡa ndehe ndojikogi tuhē ḡa Tupana'ga rehe javo. Nombohoryvi ḡa Tupana'ga ojihe. Ndokoi ḡa ganhi'iḡa rupi. Nurā ti Tupana'ga ei ḡa pe nehē: “Ḡa ko ndapryryvi. Nurā tegwete ḡandekokatua,” e'i ti ga ḡa pe nehē.

2

A'itituhēva'ea Tupana'ga remimbo'ea

¹ Ndehe reki, Tito, embo'e ti Jesus'gareheve'ḡa a'itituhēva'ea rehe Tupana'ga remimbo'ea rehe. ² Embo'e ti akwaimbae'ḡaymyana. Taheaporoḡita katu ti ḡa tapotaruhuyme ti ji mbatera javo. Tonhimoḡatyrō ti ḡa. Tonhimobovyvy ti ḡa okokatuavo ḡwaramo. Tojiko hete ti ḡa Tupana'ga rehe okovo ganhi'iḡa rupi. Toarō hete ti ḡa ojipe'ḡa. Tonhimomirana hete ti ḡa Tupana'ga nhi'iḡa rupi okovo. A'ea rehe nhaporemo ti embo'e akwaimbae'ḡaymyana.

³⁻⁴ Na jitehe ti embo'e kunhangwerymyana'ḡa. Toko katu ti ḡa no hendukatuavo Tupana'ga nhi'iḡa.

Tombotegweteteheyme ti ġa ojipe'ġa. Tougwejyme ti ġa ahemboheagwryva'ea vinho.

Tombo'e ti ġa pyryva'ea rehe timoġita ti kunhangwerapyahuve'ġa a'ea rehe javo. Tomonhimbovyvyruka ti ġa ipyahuve'ġa. Te'i ti ġa ġa pe: “Pearō hete ti penhimbireko'ġa. Pearō hete ti peja'yra'ġa.” A'ea ti ġa te'i ipyahuve'ġa pe. ⁵ Te'i ti ġa: “Penhimbovyvy ti. Taperekoi ti ojipe'ġa nembireko'ġa pejapyakavo aherekokatua rehe jate. Pehepia katu ti penhonga. Peko katu ti ojipe'ġa pe. Peko ti penhimbireko'ġa nhi'iġa rehe.” A'ea nhaporemō ti kunhangwerymyana'ġa te'i kunhangwerapyahuve'ġa pe. Tohendu katu ti kunhangwerapyahuve'ġa te'ite'varuhuyme ti ojipe'ġa Tupana'ġa nhi'iġa pe ganhi'iġa mbotegwetee'yma. Tito, nahā ti ere kunhangwerymyana'ġa pe tombo'e ti ġa ipyahuve'ġa javo.

⁶ Embo'e ti akwaimbae'ġa no ipyahuve'ġa tonhimbovyvy ti ġa javo. ⁷ Ndehe no, Tito, eko katu ti, a'e ji ndeve. Nde repiagame ti ġa ndekokatui a'ero nde javijitehe nehē no. Embo'e katu ti ġa a'itituhēva'ea rehe jate Tupana'ġa nhi'iġa rehe enhimbovyvya ġa mbojikoga enhimimbo'ea rehe. ⁸ Nane'ymi ti enhi'iġatu ġa mbo'ekatuavo. A'ero ti tegwete ojipe'ġa ehava nderekote'varuhua pe nehē. A'ero ti nhanearōe'ŷve'ġa ndipoyjayjari nehē timombe'u ti ġanemimbo'ete'varuhua javo novīa.

⁹ Embo'e ti ġa – kiroki ġa ndipiro'yi opojykahara'ġa hugwi. Tohendu katu ti ġa opojykahara'ġa nhi'iġa ġa mbohoryoryva oporavykypava rehe. Tonhi'ikwepyte'varuhuyme ti ġa ġa no. ¹⁰ Tomimyme ti ġa ġambatera. Tombojiko hete ti ġa opojykahara'ġa ojihe okokatuavo ġwaramo. A'ero ti ġapojykahara'ġa ei nehē: “Pyry hete jipyrive'ġa okokatuavo oporavykyavo ji ve jipi Tupana'ġa remimbo'ea rendukatuavo ġwaramo.

Pyry hete Tupana'ga remimbo'ea a'ero.” Nahã ti ģa ei nhanembopiro'yhara'ga nhi'iġa pe nehẽ. A'ea rehe nhaporemo ti embo'e ġapyrive'ġa ipiro'ye'ÿve'ġa.

¹¹ A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve nhaporemo vvyakotyve'ġa pe nhaporemo. A'ea rupi ga ei: “Pejiko pa ti ji rehe,” ei ga. “A'ero ti ji pe mbuhurukari ji pyri pe mombytavo avuirama nehẽ,” ei ga.

¹² Imombyryvame nhande ve Tupana'ga ei: “Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohi ti penhimimbotate'varuhua hugwi no,” ei ga. “Penhimbovyvy ti. Peko katu ti ojipe'ġa pe. Pehendu katu ti nhinhi'iġa ji nhi'ïpo'ruavo,” ei Tupana'ga nhande ve. “Nahã ti peko katu aġwamo,” ei Tupana'ga nhande ve nhaporemo vvyakotyve'ġa pe nhaporemo.

¹³ Imombyryvame nhande ve ga ei: “Nahã ti peko katu pejoryjoryvamo aerẽ ti Jesus Cristo'ga rura'javi nehẽ javo ġwaramo. Uhura'ja ti ga penduvihavuhuhete'ga nehẽ pembopiro'yhara'ga Jesus Cristo'ga. Ikatu hete ti garura nehẽ,” ei Tupana'ga. ¹⁴ “Onhikwava'ẽ ga ojjjukavouka vvyakotyve'ġa pe ġa ndepyga raikwehe tambopiro'y ti ji ġa ġandekote'varuhua hugwi nhaporemo nehẽ javo. Omano ga tamombyry ti ġa mongovo javo. ‘A'ero ti ġa ndekoi ji rehe jate xako katu ti ojipe'ġa pe ġa pokoga javo,’ ei Jesus Cristo'ga,” ei Tupana'ga.

¹⁵ Tito, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa. Nurã ti a'ea rehe nhaporemo embo'e hete ġa pehendu katu ti javo. Ehen-dukatuuka ti ġa pe ġa mbopohiruka ġandekote'varuhua hugwi. Eko katu ti ġa pyri tohendu katu pa ti ġa nhinhi'iġa javo. A'ereki Tupana'ga onhi'iġa mombe'upavuka nde ve.

¹ Tito, embo'e ti Cretapeve'ğa ikwahavukara'java ға pe toko ti ға gwuvihava'ğa nhi'iğa rehe. Ere ti ға pe ға mbo'eavo: “Huvihava'ğa ti tomongomongo ogwyrivepe'ğa ғwemimbotarimova'ea rupi. Po ғанemimbotarimova'ea pyryvamo, a'ero ti pehendu katu pota ғанhi'iğa ға nhi'ipo'rupava peporavykykatuavo.” A'ea ti ere ға mbo'eavo. ² Te'ite'varuhuyme ti ға ojipe'ğa pe ға mbotegwetee'yma. Togwayvayvaryme ti ға okovo. Tinhyrō ti ға imondovo ojeaporoğitakatua imohina ға ndehe nhaporemo. Tito, a'ea rehe nhaporemo ti embo'e ға nehē.

³ Embo'e ti ға a'ea rehe nahanahā ti ahe toko javo. A'ereki ymya nhande ndiajikogi Jesus Cristo'ga rehe ға ja kako. A'ea rupi nhande nhaporemo ndikwahavi pyryva'ea. Nhande ndikwahavi Tupana'ga no kako. Nihendukatui nhande ganhi'iğa. Ojipea rehe nhande xako nhanenhimoandyandyjuka ojipe'ğa pe. Xako nhande nhaneremimbotate'varuhuva'ea rupi iparaparavuhuva'ea rupi nahā ti nhande roryroryvamo javo novīa. Nhanetiruahū nhande nhandekovo kako. Xanhimyrō nhande mbatera rehe ға ndehe no. Xako te'varuhu nhande ojipe'ğa pe. Nurā ға nianearōhetei. Nianhoarōhetei nhande no. Nahā nhande rekoi ymya kako.

⁴ Aerē reki Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ikwahavukari opyryva vyakotyve'ğa pe a'arō hete ji ға javo. ⁵ A'ero nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi tuhu ti ға upa ji pyri avuirama nehē javo. Nhanderekokaturō ғwaramo rūi ga omombo nhanderekote'varuhua. Nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua.

Ohyvuka ga nhanderekote'varuhua gwa'uvapyryva pe. Gara'uvapyryva nhandereaporoğita rerojijyi nhandereaporoğita mbopyahuavo. ⁶ A'ereki Tupana'ga

omondokatuuka gwa'uva nhande pyri nahã ti epoko hete ġa javo. A'ereki Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhanembopiro'yhara'ga. ⁷ Tupana'ga omondouka gwa'uva nhande pyri tuhu ti ġa upa opytavo ji pyri avuirama nehẽ javo. Tupana'ga omondouka gwa'uva. A'ereki ga pyry nhande ve nhande mombyryva. A'ero nhande roryroryvamo nhandejikoga ga rehe ikwahava aerẽ ti nhande ruvi ga pyri avuirama nehẽ javo. ⁸ A'ea ko nhiremimombe'ua a'itituhẽva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero.

Tito, a'ea rehe ti embo'e hete jipi toko katu pota hete ti ġa javo – kiroki ġa ojiko ga rehe. Nhiremimombe'ua ko pyryva'ea imombyryheteavo yvyakotyve'ġa pe nhaporemo ġa pokoga.

⁹ Po ojipe'ġa nhi'inhi'itehei nahanahã po javo, a'ero ti ejipe'a ġa hugwi ġanhi'iġa renduve'yma. Po ġa ei: “Nahanahã oko nhaneramonhava'ea aherakykwepoharava'ea no.” Po a'ea ġa etehetehei, a'ero ti ejipe'a ġa hugwi ġanhi'iġa renduve'yma.

Po ġa ei nde rayvayva: “Maraname nde ere'u pa ġwia?” e po ġa. “A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: ‘Ġwiġwia ti pe'u. Ġwiġwia ti tape'ui,’ e'i. ‘Nahanahã ti peko katu,’ e'i. Xako ti aheremimbo'ea rehe,” e po ġa. Po ġa ei na nde ve, a'ero ti terehendukatui ġanhi'iġa. A'ereki ġa gwayva pota ahe. Ndopokogi reki ġa ahe a'ero.

¹⁰ Ojipe'ġa po ndokoi Tupana'ga nhi'iġa rupi okovo hajiheva'ea rehe peko ti nhinhi'iġa rupi javo. Ġahã ombopohi pota ojipe'ġa Tupana'ga hugwi. Embo'e ti ġa Tupana'ga nhi'iġa rehe a'ero ġa momoranduva toko katu ti ġa okovo Tupana'ga nhi'iġa rupi jate javo. Po ġa nohendukatui nenhi'iġa, a'ero po ti erea'ja ġa pe hamo. Po ġa ndopohiri ve hajiheva'ea hugwi, a'ero ti epohi ġa hugwi.

¹¹ A'ereki nanongara'ġa ojipokwaha okote'varuhua rehe.

Oko te'varuhu ĝa a'ero hendukatue'yma. A'ero ĝa imbojari ojihe okote'varuhuavo ĝwaramo.

Paulova'ea omondouka onhi'iĝa

¹² Tito, ma'ĝa po ti ji amondouka nde pyri nehẽ? Mara'ngu po ti Ártemas'ga ji ga mondovo nehẽ? Mara'ngu po ti Tíquico'ga nehẽ? Ji ga mondorame nde pyri ejirokwa ti ejoa cidade de Nicópolis pe ji repiaga. Pevo po ti ji hoi no jipytavo yapoa rupi nehẽ.

¹³ Zenas'ga ovavagahihara'ga po ti oho nde hugwi ojipe'ĝape'ĝa ndepiaga nehẽ. Apolo'ga po ti oho ga rupi nehẽ no. Ejirokwa ti ĝa pokoga ĝa horame nehẽ. Emondo katu ti mbatera ĝa pe tokoyme ti ĝa imbatere'ỹva'ero nehẽ. ¹⁴ Nhaneremimbo'ehara'ĝa pe Jesus'gareheve'ĝa pe ti ere: “Pemondo katu ti penhimbatera nanongara'ĝa pe no ĝa pokoga.” A'ea ti ere ĝa pe Jesus'gareheve'ĝa ti tomondo tehe kwaha javo. A'ea rehe ti embo'e ĝa toko katu ti ĝa javo. A'ero ti ĝa jirokwari okokatuavo ojipe'ĝa pe okotehee'yma nehẽ.

¹⁵ Kiroki ĝa oko ji pyri – ĝahã omondouka onhi'iĝa nde ve.

Ere ti pevove'ĝa pe – kiroki ĝa ore arõ hete ojikoga ĝwaramo Jesus Cristo'ga rehe: “Paulo'ga omondouka onhi'iĝa pe me.” A'ea ti ere ĝa pe.

Tomomyry ti Tupana'ga pe me nhaporemo, a'e ji.

Tupana'ga nhi'iğa

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

